

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 11

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Правова держава: досвід, можливості,
механізми формування в сучасній Україні”,
м. Київ, МАУП, 24 квітня 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 28.05.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 11: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Правова держава: досвід, можливості, механізми формування в сучасній Україні”, м. Київ, 24 квіт. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 362 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Лисецький А. С. Аграрний ринок: нова парадигма розвитку	102	Соколовська К. М. Демократичні засади судової реформи гетьмана Павла Полуботка	148
Лисовский П. Н. Мудрость как континуум духовной безопасности в противодействии международному терроризму	109	Утвенко В. В. Правове регулювання розвитку житлово-комунального господарства: зарубіжний досвід та Україна	152
Литвиненко В. І. Громадянське суспільство як запорука миру в Україні	114	Христинченко Н. П. Вплив правової держави на процес управління науковою діяльністю в Україні	156
Медвідь Ф. М. Національна безпека Української держави: становлення та шляхи забезпечення	116	Бігдаш В. Д. Фінансово-економічні механізми асиметрії інформації при формуванні правової держави	161
Муравйов К. В. Юридичний аналіз законності Постанови ВР України № 757 "Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України"	122	Бортник В. А. Особливості реформування судової системи в сучасній Україні	164
Низенко Е. І. Еволюція наукових поглядів на проблему безпеки підприємництва в сучасних умовах	127	Глушко Л. О. Психологічні особливості стилів управління в сучасних навчальних закладах	167
Пальм Н. Д. Необхідність правової підготовки фахівців соціальної сфери в українському суспільстві	131	Корінчевська І. А. Державне управління в галузі охорони здоров'я	171
Подгорна Г. В., Тьорло В. О. Інноваційний напрям імпоротної діяльності фірм на ринку 3D-принтерів	135	Котеньова О. В., Волобоєва Т. В. Особливості застосування адміністративно-господарського штрафу як виду господарсько-правової відповідальності	176
Корнієнко М. В. Місце ОВС в системі забезпечення економічної безпеки	138	Медвідь Я. Ф. Страхова справа в Україні в умовах незалежності	179
Попова А. В., Тьорло В. О. Економічні аспекти забезпечення організації імпоротної діяльності суб'єктів господарювання України на ринку банкоматів	140	Міхатуліна О. М. Державне регулювання господарської діяльності в сучасних умовах ринку	188
Радзімовська С. Ф. Державне управління в період політичної нестабільності	142	Савіовський М. Ю. Принцип субсидіарності: теоретико-методологічні можливості	191
		Савіовський С. Ю. Шляхи вдосконалення нормативно-правового забезпечення державної мовної політики	197

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ АСИМЕТРІЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 11, с. 161–163

Процес трансформації сучасних держав в умовах глобалізації та інформатизації суспільства встановлює нові пріоритети у виборі напрямів розвитку правової держави та критеріїв оцінки їх здійснення. Оскільки базовою складовою держави є економіка, відповідно, при формуванні сучасної правової держави необхідно розвивати нові механізми ефективного розвитку економіки. До таких механізмів належать процедури коригування ринкових процесів у зв'язку з ефектом асиметрії інформації.

У сучасних умовах правова держава розглядається як форма організації державної влади, за якої верховенство в усіх сферах життя належить правовому закону. Закон і правовий порядок мають пріоритет над державними інституціями, основні права особи-громадянина, соціальна безпека особи є зміст свободи, яка заснована на законах. При цьому закони приймаються і піддаються зміні законним шляхом (за допомогою референдуму або через відповідний законодавчий орган).

Для правових держав притаманні як загальні, так і особливі ознаки. Їх поділяють на соціально-зміс-

товні (або так звані матеріальні) і формальні (структурно-організаційні, процедурні та ін.).

Соціально-змістовні ознаки включають: 1) закріплення в конституційному та інших законах основних прав людини; 2) панування у суспільному і державному житті законів, які виражають волю більшості або всього населення країни, а стан панування законів повинен характеризуватися певними якісними і кількісними показниками; 3) урегулювання відносин між особою і державою на основі загальнодозволеного принципу — особі дозволено чинити все, що прямо не заборонено законом, та регулювання діяльності державних органів на основі спеціально-дозволеного принципу — дозволено тільки те, що прямо передбачено законом; 4) взаємна відповідальність особи і держави; 5) притаманність усім громадянам високої культури права, що передбачає їх обізнаність із життєво необхідними юридичними законами і вміння (навички) використання норм законів у практичному житті.

Формальні ознаки правової держави включають: 1) реалізацію принципу розподілу влад на законодавчу, виконавчу та судову та наявність

ефективного механізму їхньої взаємодії та взаємоконтролю; 2) юридичну захищеність особи, тобто наявність розвинених та ефективних процедурно-юридичних засобів (механізмів) для вільного здійснення, охорони і захисту основних прав людини; 3) відповідальне становище в суспільному і державному житті судових органів, як вирішальної, найнадійнішої юридичної гарантії прав людини; 4) виконання законів і підзаконних нормативних актів усіма учасниками суспільного життя — державними органами, громадянами, їх об'єднаннями, підприємствами.

Механізми національної економіки правової держави мають відповідати зазначеним рисам правої держави. У національній економіці забезпечується кругообіг товарів, ресурсів та фінансів, а потреби споживачів-громадян визначають асортимент та якість товарів і послуг. Виробники продукції закупають ресурси та створюють продукцію для споживачів. В ціну продукції входять відповідні витрати на ресурси, зокрема на заробітну плату, а також на соціальні внески, державні податки, прибуток на розвиток, інвестування національної економіки та на компенсацію ризиків ринкового середовища.

Ринкове середовище функціонує на принципах забезпечення рівноваги в потребах споживачів продукції та можливостях її виробників. Ринкова економіка функціонує стабільно якщо досягнута така рівновага. Але ринкове середовище не є ідеальним. Необхідно врахувати наявність інфляції, безробіття, коливання валютного курсу, економічних циклів, кризових явищ, ризиків та інших

дестабілізуючих факторів, зокрема ефектів асиметрії інформації.

Дослідження асиметрії інформації проводиться з 1970-х років у рамках теорії інформаційної економіки. Важливість таких досліджень визнана присудженням її засновникам (Джорджу Акерлофу, Майклу Спенсу та Джозефу Стігліцу) у 2001 р. Нобелівської премії. Асиметрія інформації (АІ) трактується як різна обізнаність агентів ринку про умови угоди та наміри один одного. АІ — це прояв нерівного розподілу інформації серед учасників ринку — покупцями і продавцями, інвесторами та одержувачами інвестицій.

Згідно з проявом виділяють два види АІ — приховані характеристики і приховані дії. АІ через приховані характеристики проявляється в тому, коли виробники та продавці більше інформовані про характеристики товарів чи послуг, ніж покупці. Крім того, характеристики деяких продуктів не можуть бути виміряні навіть у процесі їх споживання. АІ через приховані дії проявляється в тому, що зазначені дії здійснює більш поінформований учасник угод і ці дії менш поінформований не може спостерігати. Асиметричність інформації створює можливості для зловживань і ризик несумлінної поведінки, зокрема при відносинах принципала та агента.

На нашу думку, розвиток ефектів АІ в сучасній економіці, її окремих секторах, зокрема фінансовому, призводить до спотворення складових правової держави, до зміни сутності її соціально значущих та формальних ознак. АІ швидко поширюється на фінансових ринках, зокрема на

кредитному, цінних паперів та страховому ринку. В Україні це істотно проявилось під час кризових явищ 1997–1998 рр., 2008–2010 рр. та під час суспільно-політичної кризи кінця 2013 р. та початку 2014 р. Довелося зіштовхнутися з явищем валютних кредитів (особливо іпотечного кредитування для населення), наяв-

ністю фінансових пірамід та афер у сфері житлового будівництва, масової пропозиції споживчих кредитів без інформування про особливості їх здійснення, наявності нав'язування додаткових фінансових послуг без їх нагального обґрунтування, а також тотальної корупції у бюджетній сфері.